

Ezer cigány egy sorban

Madách ucca 20. A homlokzat frissen van meszelve, festve. Senki sem gondolná, hogy túl a kapun a főváros egyik legrozantább, de egyúttal legérdekesebb házat találja. A hatalmas udvar a déli napsütés fényében utólérhetetlenül bizarr képpel ajándékozta meg a nézőt. Van itt minden, ami csak emberekben, színekben, hangokban elképzelhető. Vidéki városok furcsa tarkasággal teli rajza elevenedik meg, hogy az ember nem is tudja hirtelen, merre vesse tekintetét. Leírhatatlan hangkáosz kavargó a levegőben, amelyik rossz illatot hoz magával a zsúfolt lakásokból. Cigányzenészek laknak itt, kivétel nélkül valamennyi lakásban. *A háznak 117 főbélője van,* csupa családos ember, egy sereg gyerekekkel valamennyi, úgy hogy a házmester becslése szerint körülbelül ezer lélek lakik a házban.

Az udvar most így déltájban a legérdekesebb, leghangosabb, legszínesebb. Egy pirosruhás cigánylány hegedül a kapu alatt, ahol három apró purd éhflattal hallgatja. A hegedűművész nő hiába zavarja őket tovább, a rajkók nem mozdulnak. Erre a leány elsétál az udvar közepére, ott folytatja a hegedülést. De hű kísérete itt is kitart mellette, visszafojtott lélegzettel hallgatják, a legnagyobb dúdolja a hegedűső mellé:

„Ha megversz is, imádlak én . . .“

A következő percben valóra válik a dal, a lány nagyot koppant vonójával a rajkó fejére, Hamisan énekelt.

Odébb frakkban és sárga nadrágban sétál egy pocakos bácsi, rossz szívara végét únottan rágja és olyan büszke, lenéző pillantást vet az udvarra, mintha semmi köze sem volna az egész itt zajló élethez. Tapasztalatlanul azt hittem, hogy primás. Egy kékruhás, télikabátban járkáló fiatalember felvilágosított: bögőhordozó.

Az egyik küszöbön két fiatal gyerek ül és kártyázik. A pénzt előre kell betenni. Csalni nem szabad, választott bíró vigyáz a két játékosra. De a bíró is csak ember, néha behúnyja az egyik szemét. A jobbat, vagy a balat, aszerint, hogy a játék előtt melyik fél nyerte meg kegyeit.

Az udvar végén asszonyok mosznak és közben olyan szózuhatagok áradnak, hogy senki sem érti a másik szavát. Ebből állandóan veszekedés támad, amelynek gyümölcseül egy-két nyaklevest kap az a gyerek, akit rossz sorsa éppen akkortájt visz oda. Mert gyerek rengeteg kószál, mászkál, játszik, ordít, énekel, fütyül szélteben az udvaron. Az ismerősre ráakaszknak, az ismeretlent megbámulják. Amott is egész csapat gyerek áll egy vasútas körül, aki — úgy látszik — szabad óráiban hegedülni szokott és most idahozta megjavítani hibás hegedűjét. Kézről-kézre jár a hangszer, mindenki javít rajta valamit, végül is vagy tökéletesen elrontják, vagy pompásan megjavítják.

A házban különben nincs világítás, villanynak híre-hamva sincs. A lakások zsúfoltak, piszkosak. Ijesztő bűz és visszariasztó szemét terjeng mindenfelé. De ez itt senkit sem zavar, a hegedű, kishögő, klarinét hangja fontosabb az olyan apró-cseprő bajoknál, mint a tisztaság, a világítás hiánya, az egészségtelen túlzásfoltosság és egyéb szociális problémák. A banda gyakorol, vagy pihen és tagjai nyugodtan sétálnak a déli verőfényben.

Halász Ernő.